

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Investidura com a Doctor "Honoris
Causa" per la Universitat de València a
José Vidal Beneyto

Discurs del Sr. Rector Francisco Tomás Vert

València, 20 novembre de 2006

VNIVERSITAT ID VALÈNCIA
EL RÈCTOR

Honorable Senyor Conseller de Sanitat i Consum de la Generalitat Valenciana
Excel·lentíssim Senyor President del Consell Social de la Universitat de
València

Excel·lentíssim Senyor Rector de la Universitat “Cardenal Herrera-CEU”

Excel·lentíssima Senyor Vicerector de Postgrau

Il·lustríssima Senyora Secretària General

Doctor José Vidal Beneyto

Doctores i doctors que heu rebut la investidura

Autoritats

Membres de la Comunitat Universitària

Senyores i senyors, amigues i amics

Les meues primeres paraules son de felicitació i benvinguda al Doctor José Vidal Beneyto que amb la seua investidura com doctor “Honoris Causa”, ha quedat incorporat per sempre al claustre de doctors de la nostra universitat. La seua qualitat humana, la seua trajectòria com pensador i home del nostre temps en múltiples vessants ha quedat expressada en la laudatio que ha realitzat el Professor Luis González Seara. Conjuntament amb el doctor Vidal Beneyto vull també felicitar a les noves doctores i els nous doctors que fa uns instants han rebut la seua investidura solemne en aquest històric paranimf. A totes i a tots vosaltres i també als vostres familiars us transmet l’enorabona en nom de la Universitat de València.

Vosaltres sou la representació dels 282 llicenciats i llicenciades que presentaren i varen defensar la seua tesi doctoral en la Universitat de València el passat curs acadèmic 2005-2006. La legislació vigent, que està pendent d’una modificació sobre una altra modificació, estableix que la defensa de la tesi està vinculada a un programa acadèmic de doctorat. El passat curs, la Universitat de València n’oferí 104 programes, dels quals 31, set més que el curs anterior, han rebut la menció de qualitat del Ministeri d’Educació i Ciència. En aquests programes es matricularen 2,709 estudiants (1,536 dones i 1,173 dones), dels quals 938 van superar el DEA en la convocatòria de 2005 (560 dones i 370 homes). Per al curs 2006-2007 són ja 35 els programes que gaudeixen de la menció de qualitat. Vint dels programes s’imparteixen

conjuntament amb d'altres universitats, i cinc d'ells s'imparteixen a l'estranger. En el curs 2006-2007, es manté la matrícula en els programes de doctorat amb una presència significativa d'estudiants estrangers. Aquestes dades expressen la magnitud de l'oferta de doctorat de la Universitat de València, a la qual se suma una gran varietat de Màsters, Diplomes i Certificats, que va superar el curs passat el nombre de 240 i va aplegar 4984 estudiants. La nostra es, l'oferta de formació de postgrau més àmplia del nostre entorn acadèmic, i la seua qualitat ve avalada pel treball del nostre professorat, i la tasca rigorosa dels òrgans de gestió i el seu personal.

Deia abans que la normativa de postgrau en general, i del doctorat en particular, està a hores d'ara, pendent de reformes legislatives al sí de l'estat que encara no acaben de cristal·litzar i que generen un cert grau d'incertesa en totes aquelles persones que aspiren a completar i desenvolupar la formació acadèmica que varen adquirir en una llicenciatura. Vull expressar públicament la petició de que la reforma dels ensenyaments universitaris en el marc de la convergència europea, es produisca conforme al calendari temporal inicialment establert, però sobre tot amb un permanent diàleg amb la comunitat universitària que al cap i a la fi serà la que haurà de dur-la a terme.

La realització de la tesi doctoral ha estat per a vosaltres, nous doctors, la vostra introducció en el món apassionant de la investigació, i ho haveu fet sense preguntar-vos que era investigar, ni sobre si seria possible alguna aplicació del coneixement que anàveu a generar. Aquest esperit es el que cal reivindicar en el nostre entorn. L'esperit que se'n deriva de la recerca (research recherche) permanent d'allò que és desconegut per tal de expressar-lo per a benefici de tots. En aquest esperit es on vos recomane que continueu la vostra tasca, en la recerca permanent del coneixement i la seua aplicació. Fora del debat reduccionista i estèril investigació bàsica – investigació aplicada on més d'una corrent ens vol arrossegat. Hem de fugir d'una catalogació artificial de la recerca, modes, humanitats, ciències bàsiques, tecnologia ... Es ben cert però que els resultats d'un treball de tesi no han d'amagar-se en les prestatgeries, cal difondre'ls arreu del món i fer-los accessibles a tothom. En l'any 1999 es crea el dipòsit cooperatiu TDX (Tesis Doctorals en Xarxa) que conté, en format digital, les tesis doctorals llegides a

15 universitats espanyoles, la Universitat de València inclosa. Aquest dipòsit, està gestionat pel Consorci de Biblioteques Universitàries (CBUC) i el Centre de Supercomputació de Catalunya (CESCA).

Avui, hem lliurat els diplomes acreditatius, als autors i directors de les tres tesis aprovades en la Universitat de València que han estat les més consultades al TDX. Cal destacar a més que la tesi més consultada de la Universitat és, al mateix temps, la tercera més consultada d'entre totes les que figuren a la base de dades TDX.

Hem de reclamar doncs dels poders públics, dels nostres governs i de la societat que donen el màxim suport a la investigació i als investigadors, als joves i als que no ho son tant, sense discriminar el seu camp d'estudi i les seues potencials aplicacions. Perquè, difícilment podrem dissenyar aplicacions si no generem coneixement, i ambdues coses han de fer-se amb intensitat si volem el progrés de la nostra societat. Una societat que demanda alguna cosa més que bens productius. Recordem que son els països més avançats els que fan un major esforç en el suport de la investigació bàsica. Caldria citar un gran nombre de exemples, però faré esment a un d'ells que ens queda prop: La investigació en física de partícules dirigida especialment al coneixement de la natura de l'univers, ha generat d'altra banda moltes expectatives d'aplicació entre d'altres, algunes dirigides a la millora de la salut i la curació de malalties i per això, la Universitat de València conjuntament amb el CSIC i amb el suport dels Governos de l'Estat i de la Comunitat Valenciana ha projectat la gran instal·lació de recerca en Física Mèdica, com a centre de referència, a escala continental. L'any 2007 veurà el desenvolupament del seu projecte al quedar reflectit el projecte en el Projecte de Pressupostos de l'Estat.

El nostre nou doctor "Honoris causa" és un referent d'allò que acabe de expressar. La seua activitat intel·lectual i la seua producció en el camp de l'anàlisi social entronquen perfectament en la inquietud que motiva a l'investigador. Els "productes" de la seua investigació no es venen en ningun mercat però estan a l'abast de tothom per projectar-los en la nostra societat.

Si haguera de resumir la figura de Vidal Beneyto i el que hui significa per a nosaltres, diria que ens trobem davant d'una dilatada i prolífica trajectòria vital en què aquest ha sabut combinar la contribució a l'anàlisi social i la

producció científica, amb la direcció i gestió de projectes i institucions culturals i un insubornable compromís democràtic i cívic. Però he d'afegir, que si sempre un resum constitueix una simplificació d'una obra, aquest ho és especialment quan mirem el caràcter multifacètic de la vida de Vidal Beneyto, les ramificacions i camps en què s'ha desplegat, i el desbordament constant entre els seus camps d'interès i els productes concrets en què s'han anat plasmant. La seua obra cavalca entre la sociologia, la comunicació i la ciència política; la seua vida discorre per les pàgines de la premsa i els fòrums més heterogenis on es pose en joc el pensament crític i la pràctica radical de la democràcia.

Quan un repassa la seua extensa obra, un dels trets més significatius i que crida poderosament l'atenció es troba en la defensa teòrica i especialment la posada en pràctica de l'autoria col·lectiva. José Vidal Beneyto, lector incansable, però també prolífic escriptor, publicista i editor, ha sabut registrar els trets diferenciadors de la problemàtica de cada moment històric (té unes poderoses antenes per a captar el que l'envolta, per a atalaiar els canvis que s'albiren en l'horitzó), i ha reunit en torn seu els noms més capdavanters del pensament i de la ciència social, per a crear una síntesi a partir de la qual siga possible alçar el vol per a una nova comprensió de la realitat i s'obriuen les portes a la innovació social.

Així apareix ja aquesta pràctica de l'autoria col·lectiva en texts dels anys setanta, com a *Alternativas Populares a las Comunicaciones de masa* o en *Telediarios y Producción de Realidad*. Però sobretot s'ha plasmat amb gran eficàcia i rellevància en un ambiciós projecte desplegat des de fa uns anys, conegut com *Europa Mundi*, i més recentment com *La Gobernación del mundo*, i realitzat des de l'extraordinària plataforma i talaia del Col·legi d'Alts Estudis Miguel Servet, que Vidal Beneyto dirigeix.

El projecte s'ha proposat analitzar els principals problemes generats pels processos de mundialització a fi de formular propostes tècniques i reflexions teòriques plurals capaços de contribuir a la governabilitat del planeta. Els fruits d'aquest projecte són 4 volums, una verdadera obra o diccionari enciclopèdic sobre la globalització i el món contemporani, que comprèn altres tants nuclis temàtics centrals:

- La societat de la informació, els mitjans de comunicació i l'espai públic mundial

- La societat civil global

- Poder global i ciutadania mundial

- Drets humans i diversitat cultural: globalització de les cultures i drets humans

Els treballs que aborden el primer nucli temàtic han sigut publicats en *La ventana global*, un llibre on Vidal Beneyto part de la inesquivable centralitat mediàtica. “ni l'economia, ni la cultura, ni la política, ni la societat –Ens diu- poden existir en plenitud d'esquena als mitjans”. I el mateix pot dir-se de la universitat i dels sistemes educatius. Vidal Beneyto, després de repassar les característiques de què denomina societat de la comunicació, societat de la informació i societat de la commutació, diu que ens trobem en una fase emergent, que és la de la societat de la cognició. En aquesta nova etapa històrica, les màquines disposen cada vegada de major autonomia per a intervindre en el flux de representacions simbòliques, utilitzant modes i formes molt pròximes a les dels processos mentals humans”. Per això mateix i a la llum d'experiències passades més prompte lamentables constitueix un imperatiu del temps present definir les condicions de legitimitat del seu ús. Dit d'una altra manera, és necessari que l'aplicació tecnològica dels descobriments científics vaja precedida d'una reflexió sobre els seus efectes socials i humans.

Dit d'una altra manera, la societat no pot renunciar a les immenses possibilitats que el món audiovisual i Internet comporten, però tampoc pot renunciar a preguntar-se per la rendibilitat social, per la contribució a la democràcia i al benestar públic. Davant del ciberespai emergent no podem caure rendits amb una actitud màgica, renunciant a les preguntes essencials, però tampoc podem vituperar-ho.

En un altre dels volums del projecte Europa Mundi es planteja analitzar la fortalesa i dinàmica de la societat civil global. M'interessa subratllar especialment el concepte de societat civil predominant, perquè coincideix també amb la manera d'entendre-la per part de la nostra institució. Seguint Habermas afirma que el darrerament determinant en el civil de la societat, no és el pròpiament comunicatiu, sinó la capacitat per a generar interacció, per a

instal·lar-nos en el comunitari no coercitiu, per a fundar el solidari. L'especificitat de la societat civil radica a convertir el públic en comunitari i l'individual en solidari.

En invocar la societat civil, en apel·lar a la intervenció dels seus agents i enarborar la seua bandera, la qual cosa es fa en realitat és invitar a la conquesta ciutadana d'espais d'autonomia i llibertat, "susceptibles de configurar un àmbit societari de tots, sense coaccions i comunitàriament compartit". La societat civil és doncs un espai o un àmbit públic, comú, col·lectiu, en el que s'expressa la voluntat de resistència, contestació, afirmació diferencial, enfront de tota dominació. I això a fi d'experimentar i instaurar l'autonomia de les persones i la seua interdependència.

Aquest recorregut ha portat a Vidal Beneyto a aguditzar l'oïda i saber escoltar aqueixes veus pugnants que reclamen una altra mundialització. Vidal Beneyto és un pensador i un ciutadà de la frontera. Ho ha sigut sempre. I en això persisteix. I subratllant aquest fet voldria concloure la meua intervenció. Podria haver viscut còmodament instal·lat en les fèrtils terres i beneficis de la nostra burgesia tarongera, però des de molt aviat es va apuntar al compromís insubornable per la democràcia. S'ha apuntat a la defensa d'una Europa política, social i ecològica; i comparteix compromís amb el moviment altermundista, confiant a fer possible una altra globalització.

Conclouré llegint un xicotet fragment d'una carta seua als reis mags, perquè en les seues paraules em sent reflectit i sent palpitar també els anhels i el compromís de la nostra institució, que hui compartim en aquest entranyable acte del nomenament com a Doctor Honoris causa de la nostra universitat. Diu el nostre doctor:

Queridos Reyes Magos: Os escribo en mi nombre y en el de todos aquellos que como yo no se resignan a vivir en un mundo en el que todo es mercancía, en el que la injusticia, la indignidad y la vileza campan a sus anchas, sin que asomen, por parte alguna, alternativas válidas que puedan hacerles frente y nos ayuden a cambiar este lamentable panorama. Sin saber a quien recurrir, entre la indiferencia insolidaria de los amigos y la hostilidad de los enemigos, pienso en vosotros, incansables productores de ilusión,

VNIVERSITAT ID VALÈNCIA
EL RÈCTOR

emblema de altruismo y generosidad, que durante los años de mi infancia hicisteis de mis sueños el territorio de lo real y de la espera de lo imposible, la materia segura de lo posible.

Doctor Vidal Beneyto, amb tots els vostres companys doctors que han rebut la vostra investidura en el dia de hui, vos donem la benvinguda i us acollim en l'extens claustre de Doctors de la Universitat de València, que des de ja és la vostra.

Moltes gràcies.